



Донецький національний університет: на крилах досвіду в майбуттєву височінь



Роман ГРИНЮК,
ректор ДонНУ,
доктор юридичних наук, професор

24

Цьогоріч Донецький національний університет, заклад, який стільки років упевнено формує мислення Донеччини, мовно відшліфовує та творчо наснажує кожного з нас, відзначає вагомую дату у своїй історії – за ним розлого розкинулися поважні роки відповідальності та завзяття. 75 років для нашого університету – це знання й незаперечна мудрість, це та доросла врівноваженість, що ввібрала багаторічну сумлінну працю й життєвий досвід професорсько-викладацького колективу, помножила їх на здобутки талановитих науковців і результативність студентських рейтингів.

Відтоді, як 1 вересня 1937 року двері Сталінського державного педагогічного інституту відчинилися для 138 першокурсників, минула, здається, вічність. Багато змін сталося в суспільному, політичному, культурному житті українського народу. І невеликий навчальний заклад довоєнної Донеччини, подолавши тернистий шлях становлення класичної науково-освітньої установи IV рівня акредитації з правом автономії та статусом національного, сьогодні міцно вкоренився серед престижних вишів України. Він став потужним осередком наукової, освітньої та творчої діяльності й здобув ім'я, відоме як на теренах країни, так і далеко за її межами. Для всіх цих перемог знадобився не один рік колективної праці тих, хто стояв коло витоків, хто відповідально продовжував роботу початківців, і тих, хто гідно вдосконалює й примножує здобутки сьогодні.

ні. 1 вересня 2000 року згідно з указом Президента України університет отримав статус національного.

Історія Донецького національного університету розпочалася 1937 року зі створення двох факультетів за спеціальностями «Мова і література» та «Історія». За роки існування педагогічний інститут завдяки зусиллям невеликої когорти викладачів досяг високих результатів у підготовці кадрів для загальноосвітніх шкіл і середніх спеціальних навчальних закладів. Кількість бажаючих здобути освіту щороку зростала, ніби підтверджуючи думку Льва Толстого про те, що народ любить і шукає освіту, як людина повітря для дихання. Створення університету на базі інституту було заплановано тодішньою владою ще на 1941 рік. Однак війна, чорним птахом пролетівши над Радянським Союзом, накрила своїм крилом Донеччину на довгі

воєнні та повоєнні роки відбудови. Викладачі й студенти змушені були змінити навчальні аудиторії на окопи передової та зі зброєю в руках вийти на захист Батьківщини. Повернутися судилося не всім...

Новий етап в історії нашої альма-матер розпочинається в 60-х роках минулого століття. У цей час обласний центр спрямовує свої ресурси на культурний і науковий розвій суспільства. Значною мірою реалізацію цього курсу забезпечує діяльність педінституту, який продовжує навчати й виховувати, формуючи молоде професійне обличчя країни. 1965 року постановою Ради Міністрів СРСР на базі Донецького педагогічного інституту було створено Донецький державний університет. Це дало можливість сповна розкрити потенціал керівництва та викладачів й розпочати поступові докорінні зміни в структурі університету.



Того ж 1965 року було відкрито аспірантуру й низку факультетів.

Наступні десятиріччя продовжують естафету розбудови державного закладу. Розширюється матеріально-технічна база, створюються наукові лабораторії, навчально-виробничі майстерні. Все це й понині залишається важливим (але не єдиним) підґрунтям для проведення науково-дослідних робіт, більшість яких здобуває призові місця на конкурсах, олімпіадах усеукраїнського та міжнародного рівнів. Згадаймо гучні перемоги студентів фізичного та математичного факультетів, коли 2011 року вони вибороли друге місце на світовому чемпіонаті з програмування (США, штат Флорида). А 2012-го студенти хімічного факультету в складі збірної України посіли друге місце на Міжнародній студентській хімічній олімпіаді, що відбулася в Ірані.

У відповідь на зміни в суспільному й соціально-економічному житті університет демонструє динамічність і гнучкість: з'являються нові спеціальності та факультети, налагоджується співпраця з провідними науковими установами країни. Сьогодні Донецький національний університет завдяки підтримці інститутів НАН України має доступ до нових інноваційних технічних ресурсів, конче необхідних для проведення досліджень за актуальними напрямками. Такі дослідження, наприклад, здійснює кафедра нанотехнологій, аналізуючи та синтезуючи нові наноматеріали. Останнім часом відзначено інноваційні розробки наукових працівників ДонНУ в промисловій, енергетичній, транспортній галузях, у сферах інформаційних і комунікаційних технологій, у дослідженнях проблем охорони навколишнього середовища, а також у царині соціально-гуманітарних наук. Ці розробки скеровані на реалізацію пріоритетних проектів, тому привертають увагу як об'єкт фінансування не лише Державного фонду фунда-

ментальних досліджень, а й міжнародних фінансових інституцій.

Нині фахова підготовка в Донецькому національному університеті здійснюється за 53 напрямками та спеціальностями. Загалом до структури університету входять 11 факультетів, 2 технікуми (Горлівський технікум ДонНУ і Єнакіївський технікум економіки та менеджменту), факультет перепідготовки й підвищення кваліфікації керівних педагогічних працівників. У складі університету функціонують кафедра ЮНЕСКО «Екологія техногенного регіону», 4 навчально-консультаційні центри з підготовки фахівців. З 2005 року активно діє Науково-інформаційний центр міжнародної безпеки і євроатлантичного співробітництва. 2006 року спільно з Київським ЦНТЕІ створено Регіональний інформаційний центр з співробітництва з Європейським Союзом у сфері науки і технологій.

Нині в розпорядженні студентів 18 навчальних корпусів, бібліотека, книжковий фонд якої становить 1,2 млн. примірників, сучасний навчально-практичний обчислювальний центр, понад 60 комп'ютерних класів, велика навчальна та наукова лабораторна база. Виш має також навчально-спортивний комплекс, санаторій-профілакторій «Бадворість», біостанцію «Сокіл» у селищі Дронівка та базу відпочинку «Наука» на узбережжі Азовського моря.

Навчально-виховний процес у закладі здійснюють понад 1000 викладачів, серед яких академіки й члени-кореспонденти НАН України та галузевих академій, лауреати державних премій України з питань науки й техніки, заслужені діячі науки й заслужені працівники вищої школи України. Під їхнім керівництвом діють наукові школи в надрах різних факультетів.

За роки існування університету в усіх його іпостасях – від педінституту до національного науково-освітнього закладу – було підготовлено близько 150 тисяч фахівців. На початок 2012 року в університеті навчалось понад 15 тисяч осіб. З 1990 року заклад дбає про підготовку майбутніх студентів, адже в його структурі діє україномовний ліцей, що за два роки навчання адаптує й налаштовує учнів 10–11 класів на університетське щодення.

Сьогодні наукове життя ДонНУ тісно пов'язане з міжнародною співпрацею. Університет – член Європейської та Євразійської асоціації вищих навчальних закладів, учасник низки європейських міжнародних освітніх проектів за програмами TEMPUS-TACIS та Британської Ради. З 2004 року Донецький національний університет приєднався до Великої хар-

тїї європейських університетів у межах Болонського процесу. З 2008 року у виші діє так звана програма подвійних дипломів, що дає можливість студентам отримувати одночасно дипломи двох навчальних закладів – ДонНУ та одного з-поміж таких російських вишів: Російський університет дружби народів, Московський державний інститут міжнародних відносин, Санкт-Петербурзький державний університет. З 2004 року працює магістерська програма з прикладної економіки, після закінчення якої студенти отримують сертифікат про визнання Сандерлендським університетом кваліфікації магістра, здобутої в Донецькому національному університеті. Загалом університет підтримує зв'язки з більш як 70 вищими навчальними закладами 40 країн (Австралії, Білорусі, Болгарії, Великої Британії, Вірменії, Греції, Іспанії, Італії, КНР, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, Сербії, Сирії та інших).

Донецький національний університет відзначено в багатьох рейтингах, а саме: вищих навчальних закладів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України; «Топ-200», який складає кафедра ЮНЕСКО та центр UNESCO-CEPES; ВНЗ «Компас-2009»; Вебометрікс тощо. Одним із перших Донецький національний університет увійшов до «Топ-700» ВНЗ авторитетного міжнародного рейтингу QS World University Rankings. За підсумками 2011 року інформаційним ресурсом «Освіта.іа» складено консолідований рейтинг вищих навчальних закладів України. Він засвідчує, що Донецький національний університет посідає 9-те місце серед вищих навчальних закладів України, 4-те – серед класичних вишів, 3-тє – серед ВНЗ східного регіону. У рейтингу вишів України за показниками всесвітньої наукометричної бази даних Scopusy 2012 року наш університет входить до десятки найкращих класичних університетів країни.

Гортаючи сторінки історії Донецького національного університету, спостерігаючи його нинішню впевнену ходу, розуміємо, що заклад має всі передумови для щасливого майбутнього. Спливають у пам'яті рядки видатного поета-шестидесятника, випускника історико-літературного факультету тоді ще Донецького державного університету Василя Стуса:

*Ходім. Нам є де йти – дороги неозорі,
ще сизуваті в прохолодній млі.*

Нам є де йти – на хвилі, на землі –

шляхи – мов обрії – далекі і прозорі.

Шумуйте, весни-дні, ярійте, вечори,

поранки, шліть нам усмішки лукаві!

Вперед, керманичу!

*Хай юність догорить – ми віддані життю,
і нам віддасться в славі!*

